

Na stáří
„uvězněn/a“

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

listopadový čas Zpravodaje projektu Politika stárnutí na krajích přináší téma, které mnohé nenechá neúčastnými. Budeme se zabírat problematikou uvěznění, a to z různých stran a pohledů. Kde všude se může senior cítit uvězněn? V uzavřeném bytě bez naděje na vyřešení stavebních úprav? V domě se schody bez výtahu? Ve společnosti, která neakceptuje jiné komunikační dovednosti jako znakový jazyk? V dluzích, exekucích nebo ve finančním minimu? Anebo ve vztazích, v neodpuštění, v nenávisti či závisti?

Nabídneme i pohled na stáří ve vězení, tedy ve výkonu trestu odnětí svobody. Poslední jmenovaná oblast bude pro vás upoutávkou a přípravou na besedy, které pro vás připravujeme. Celostátní kulatý stůl na toto téma se uskuteční 23. listopadu a besedy v regionech budou následovat po něm. Akce se budou konat on-line a více o nich si můžete přečíst v rubrice Pozvánky.

Máme za sebou období svátku Všech svatých, lidově Dušiček, a před námi se na konci listopadu otevře adventní čas. Obě tato období svědčí o prožitém a prožívaném životě, životě s časem na druhého, který je vedle nás. Ve zpravodaji je proto neopomeneme.

**Všem přejeme, ať se snažíme veškeré bariéry
v životě kolem nás i v nás překonávat!**

Tým projektu Senioři v krajích

NA STÁŘÍ UVĚZNĚN

– sociální aspekty a duchovní podpora seniorů ve věznicích

Kaplan Jan Fürst pečuje o neviditelné seniory. V akčních filmech je neuvidíte

Přinášíme vám výpověď vězeňského kaplana věznice v Karviné Jana Fürsta. Ten se dlouhodobě duchovně i duševně stará o „seniory, které nikdo nevidí“, tedy seniory, již vykonávají trest odnětí svobody ve věznici.

Senioři, které nikdo nevidí. Kdo to je?

Podstatnou část posledních čtrnácti let prožívám za zdmi Věznice Karviná. Tedy jako kaplan. O „neviditelné“ zde nějakým způsobem pečujeme. V akčních filmech je neuvidíte, ale zde seniorů přibývá, protože populace stárne a tresty se prodlužují.

Jaká je pravda o jejich životech?

Nevím. Znáám jen dva pohledy. První vyjádřil soud číslem paragrafu, délkou trestu a stupněm zabezpečení. Druhý slyším z úst seniorů. Respektuji oba. První neovlivním. Druhý se díky důvěře snažím ovlivnit nabídkou lepší cesty podle hesla: „Včerejšek nezměním, zítřek není můj, ale dnešek mi patří“.

I mezi seniory jsou tři skupiny odsouzených.

První jsou, žel, v kriminále jako doma. Venku už neumí žít. Dru-

hým šok z kriminálu stačí na to, aby se do něj už nikdy nevrátili. Potřebují pomoc jen na začátku, aby náraz nové reality přežili. Ty třetí musím vyhledat a podat jim pomocnou ruku. Bez odborné pomoci by propadli recidivě.

Jak vypadá zmíněná pomocná ruka?

Péče o seniory ve výkonu trestu, o kterou se snažím, se liší člověk od člověka, proto zmíním jen její začátek. Nejdřív je přivítám a představím se jim jako kaplan. Přitom jim podám ruku, protože o tento normální projev na dlouhou dobu přišli.

Nabídnou jim, že až budou chtít, můžeme si popovídat, ale hned že mohu přinést nějakou knihu nebo třeba kalendář. A tak začne naše společná cesta, cesta doprovázení...

Kolik lidí se o ně zajímá?

Názor, že „mají, co zasloužit“, může být pravdivý. Ale je to celá

pravda o nich? Stačí jim zajistit postel, třikrát denně stravu, dvakrát týdně sprchu, dvakrát týdně nákup, jednou týdně čisté oblečení, denně hodinovou vycházku a za odměnu televizi? Ano, někdy je to mnohem víc, než měli na svobodě. Ale takový pohled by se neměl stát mírou pro každého. Říká se, že vězení je pro každého. Stačí okamžik nepozornosti za volantem, být ve špatné chvíli na nesprávném místě, chvilka nezvládnutí dlouhodobého stresu nebo justiční omyl a za mříže může každý. Věk nerozhoduje.

A jak takovou situaci zvládají staří lidé?

Zavalí je sled rychlých ztrát známých, přátel a ze studu často i rodiny. Přibývají roky, stresy, ne-

moci. A zdravotní personál chybí nejen venku... I když si od soudu neodnesli doživotí, dlouhé tresty se pro ně doživotím stávají. Žijí bez motivace a vyhlídek na lepší časy. Žijí opuštěni a umírají zapomenuti. Jejich trestnou činnost

nikdy nezlehčuji a neomlouvám. Oni to ví. Jsem na ně přísný, jak to jen umím. Přesto mě mají rádi. Proč? Protože v nich chci (často pod nánosem „bahna“) objevit člověka a Boží dítě. Člověka, který potřebuje prožít hlubokou změ-

nu. Takovou, co nezvládne žádný systém, ale jak věřím, dokáže ji Boží moc. A tu jim chci představit, přibližovat a zpřístupňovat. Mým cílem je, abych byl s nimi, aby se jim lépe žilo...

Jan Fürst, vězeňský kaplan
Pozn. red. Kaplan Jan Fürst bude jedním z přednášejících na kulatém stole 23. listopadu

Věznice Světlá nad Sázavou. Oddíl pro odsouzené seniorky

Strach. Zoufalství. Rezignace. Lítost. Někdy i vztek a sebelítost. Ale také naděje. To jsou obecné pocity, které často doprovázejí odsouzené ženy v seniorském věku, nastupující svůj výkon trestu odnětí svobody do věznice. S těmito pocity jsou často spojené otázky: „Vrátím se ještě domů?“ či „Uvidím ještě doma své blízké?“.

Výkon trestu odnětí svobody je obecně vždy velmi stresující záležitost, ve vyšším věku se navíc obvykle přidávají zdravotní komplikace, ženy také ovlivňuje jejich duševní rozpoložení, které se se stoupajícím věkem mění, a to ne vždy zcela pozitivním způsobem.

Pro tyto ženy jsou ve věznicích připravena zvláštní oddělení tzv. „Specializované oddíly pro výkon trestu trvale pracovní nezařaditelných žen“. Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, na tento oddíl zařazuje odsouzené starší šedesáti pěti let, dále odsouzené ženy, jimž byla přiznána invalidita třetího stupně, a v neposlední řadě odsouzené, jejichž zdravotní stav neumožňuje trvalé pracovní zařazení, kdy o této skutečnosti rozhoduje lékař.

Největší oddíl

Oddíly pro odsouzené seniorky se nacházejí ve Vazební věznici České Budějovice či Vazební věznici Teplice. Největší oddíl, určený pro výkon trestu, se nachází ve Věznici Světlá nad Sázavou. Zahrnuje i zcela bezbariérové oddělení, které navazuje přímo na lůžkovou část zdravotního střediska věznice.

Věznice Světlá nad Sázavou v současné době disponuje deseti místy pro trvale pracovní nezařaditelné odsouzené ženy ve věznici s takzvanou ostrahou s nízkým stupněm zabezpečení, kdy se jedná o nejlehčí typ věznice, dále devatenácti místy určenými pro výkon trestu ve věznici s ostrahou se středním stupněm zabezpečení, třiatváceti místy určenými pro výkon trestu ve věznici s ostrahou s vysokým stupněm zabezpečení a čtyřmi místy určenými pro výkon trestu ve věznici se zvýšenou ostrahou, kde jsou zpravidla umístěny odsouzené ženy za nejzávažnější trestnou činnost. Odbornou péči zde zajišťují tři vychovatelé, dva psychologové a speciální pedagogové a tři sociální pracovníci. Dále zde působí pedagogové volného času, vychovatelé a terapeuti. K dispozici je zdravotní středisko, poskytující základní praktickou, stomatologickou a gynekologickou péči.

Důvodem pro umístění na specializovaný oddíl je nejčastěji přiznaná invalidita třetího stupně, dále věková hranice nad šedesát pět let a zdravotní potíže odsouzených žen, které se neslučují s dlouhodobým pracovním zařazením ve věznici. Jedná se zejména o pohybové potíže spojené s užíváním kompenzačních pomůcek a srdeční problémy. Velkou měrou je zde zastoupena též psychiatrická indikace.

Poprvé a...

Na oddíle převládají ženy, jež jsou ve výkonu trestu odnětí svobody poprvé. To znamená, že jsou se zátěží v podobě výkonu trestu odnětí svobody poprvé konfrontovány až ve vyšším věku. Nežádá následkem této skutečnosti dochází vlivem stresových faktorů ke zhoršení jejich dosavadních zdravotních problémů či propuknutí nového onemocnění.

V této oblasti je mimo zdravotního oddělení a lékařské péče velmi důležitá role odborných zaměstnanců. Ti odpovídají za úroveň specializovaného zacházení s odsouzenými ženami. Je nutné podotknout, že i ve vyšším věku jsou zde umístěny odsouzené ženy za závažnou trestnou činnost, ať už se jedná o trestné činy proti majetku, zejména podvody, zpronevěry či opakované

krádeže, ale i nejzávažnější trestnou činností, a to proti životu a zdraví, kde i v seniorském věku není výjimečný zločin vraždy, s čímž souvisí fakt, že se velmi často jedná o osoby s poměrně negativními charakterovými rysy a jakékoliv jednání či komunikace s těmito ženami není úplně jednoduchá a vyžaduje určitý odborný výcvik, znalosti a praxi.

Svůj volný čas mohou odsouzené trávit docházkou na aktivity, které jsou v rámci stanoveného programu zacházení s vězni rozděleny do několika oblastí. Odsouzené ženy na tomto oddíle jsou často velmi manuálně zručné. Vyrábějí zde různé výrobky, ať už se jedná o šité hračky či papírové drobnosti, které dělají radost dětem, dospělým a pomáhají i v mnoha charitativních činnostech.

To, že se žena i ve vyšším věku může ocitnout ve výkonu trestu, neznamena, že se nemůže dále rozvíjet a naučit se nové věci a svůj výkon trestu odnětí svobody pojmout jako jednu z životních výzev.

Mgr. Radana Ptáčnicková, Věznice Světlá nad Sázavou

Milostivé léto může pomoci až desetitisícům dlužníků

Takzvané Milostivé léto představuje šanci pro mnoho lidí v dluhových pastech. Lidé, kterým se podařilo spadnout do exekucí kvůli dluhům u státních institucí, mají jedinečnou šanci se z této nepříjemné situace v následujících měsících vymanit a znovu začít normální život. Pokud dlužník zaplatí v období od 28. října do 28. ledna 2022 celou jistinu původního dluhu a 908 korun exekutorovi za zastavení exekuce, čeká ho nový životní restart. Úroky, penále a další příslušenství stát odpouští, exekuce se zastaví.

Týká se to těch dlužníků, kteří mají dluh u veřejnoprávních institucí, třeba u zdravotních pojišťoven, nemocnic, u dopravního podniku nebo třeba za nájem u obce. Milostivé léto by tak reálně mohlo pomoci až čtvrt milionu dlužníků. S ohledem na více než čtyři miliony exekucí a bezmála 750 tisíc lidí v exekuci je toto reálná šance, jak se s částí nahromaděných exekucí vypořádat.

«Jsem přesvědčený, že toto tříměsíční období může být výhodné pro obě strany. Jak pro dlužníky, kteří mají reálný zájem na tom své dluhy splatit a exekuce se zbavit, ale velkým problémem je pro ně často právě příslušenství, které mnohdy činí až několikanásobek původního dluhu. Věřitelům vzniká šance na to, že bude původní dluh splacen, což by se u řady dlužníků za standardní situace nikdy nestalo. Jedná se tak opravdu o pomocnou ruku jak pro věřitele, tak pro zodpovědné dlužníky,» přiblížil Milostivé léto radní pro oblast sociálních věcí Jan Tourek, který zároveň dopisem informoval o Milostivém létě všechny starosty v Kraji Vysočina.

Mgr. Stanislava Holbová, Oddělení rodinné a seniorské politiky a rozvoje služeb Odboru sociálních věcí Krajského úřadu Kraje Vysočina

Osmý ročník projektu Srdce s láskou darované v plném proudu

Přes 31 500 účastníků ze stovek škol po celé republice a 1575 uskutečněných projektů. To je osmý ročník projektu Srdce s láskou darované. Ten odstartoval v září a zvítězí v něm každý, kdo se do března 2022 zapojí. Srdce s láskou darované je celostátní soutěž pro dětské kolektivy, které se mohou zúčastnit týmy dětí pod vedením svého dospělého vedoucího či pedagoga z mateřských, základních či uměleckých škol, mateřských center, dětských domovů apod. Cílem je podpora tradičních hodnot, týmové spolupráce a mezilidských vztahů.

Srdce s láskou darované není obyčejná soutěž. Je to výzva, hledání, objevování, sdílení, poselství. Všichni, kdo se k tomuto projektu přidají, získají novou zkušenost a zážitky, dobrý pocit, že někomu udělali radost, pomohli, že něco vytvořili společně. A v očích desetičlenné odborné poroty, v níž zasedají mimo jiné také herci pražské Ypsilonky (Martin Dejdar, Jiří Lábus a Jan Jiráň; ředitel divadla Jan Schmid je jejím předsedou), jsou nakonec vítězové všichni. Všechny přihlášené týmy získají drobné odměny na památku a patnáct nejlepších kolektivů čekají hodnotné ceny.

Projekt, nad kterým převzal již tradičně záštitu předseda Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR a hlavním partnerem je Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, má v podtitulu heslo „Učíme děti mít srdce na správném místě“. Jeho cílem je podpořit vedle tradičních hodnot, jako jsou láska, přátelství, úcta a rodina, také kreativitu, týmovou práci a mezigenerační komunikaci. Podrobná pravidla, výčet odměn a další detaily včetně kompletní galerie prací najdete na webových stránkách www.srdceslaskou.cz, kde je možné se do 1. března 2022 přihlásit.

David Peltán, PR projektu Senioři v krajích

Senioři v krajích pomohli s minibusem. Na Dušičky v Brně se jím stále jezdí

Bylo to na Velikonoce v dubnu 2019, kdy se v Brně poprvé rozjel po brněnském hřbitově první minibus, aby ulehčil a v mnohých případech i umožnil seniorům a všem, kteří potřebují oporu v pohybu, snazší pohyb po nejrozsáhlejší hřbitově v ČR.

Tato iniciativa vznikla v našem projektu Politika stárnutí na krajích, v Jihomoravském kraji. Místo krajské koordinátorky projektu slouží i jako poradenské místo pro obce, organizace, seniory nebo pečující. Sem právě také zavolala seniorka z Vyškova a poukázala na tento narůstající problém. Nápad se pak setkal s příznivou reakcí na společné schůzce s náměstkem primátorky Petrem Hladíkem, s ředitelkou Správy hřbitovů a s ředitelem Dopravního podniku města Brna. Nebýt jejich zajištění a převzetí nákladů, zůstal by nápad seniorky stále jen snem. Na pracovní schůzce se domluvily dny jízdy - tedy na Velikonoce a na Dušičky.

Autobus je bezbariérový a má více zastávek přímo na hřbitově. Je využíván mezigeneračně. Jak od seniorů, prarodičů s vnoučaty či rodin s kočárky a malými dětmi nebo osobami se zdravotním postižením. Pro potřeby návštěvy během roku mohou senioři využít Senior bus, který si mohou přes Dopravní podnik objednat „na míru“. Máme velkou radost, že se projektové výstupy zakotvují v praxi.

Dana Žižková, krajská koordinátorka projektu pro Jihomoravský kraj

Zdroje:

Minibus na hřbitově — Studio 6 Víkend — iVysílání — Česká televize (ceskatelevize.cz)

Rozveze až k hrobům. Ústřední hřbitov bude přes Velikonoce brázdit minibus - Brněnský deník (denik.cz)

<https://www.brno.cz/brno-aktualne/co-se-deje-v-brne/a/od-uterka-bude-jezdit-na-ustrednim-hrbitove-minibus/>

<https://www.brno.cz/brno-aktualne/co-se-deje-v-brne/a/na-dusicky-budou-hrbitovy-otevreny-do-19-hodin-upraveny-budou-i-uredni-hodiny-spravy-hrbitovu/>

Okružní autobusová linka na Ústředním hřbitově Circle bus line at the Central cemetery

OD PONDĚLÍ
from Monday **25. 10. 2021**
DO ÚTERÝ
till Tuesday **02. 11. 2021**

DOPRAVA ZDARMA! Free of charge!

Děkujeme, že využíváte našich služeb. Thank you for using our services.

opatření č. Z2110-047
© DPMB, 2021

Odjezdy z výchozí zastávky u hlavní brány Ústředního hřbitova:

09	00	20	40
10	00	20	40
11	00	20	40
12	00	20	40
13	00	20	40
14	00	20	40
15	00	20	40
16	00	20	40
17	00	20	40
18	00		

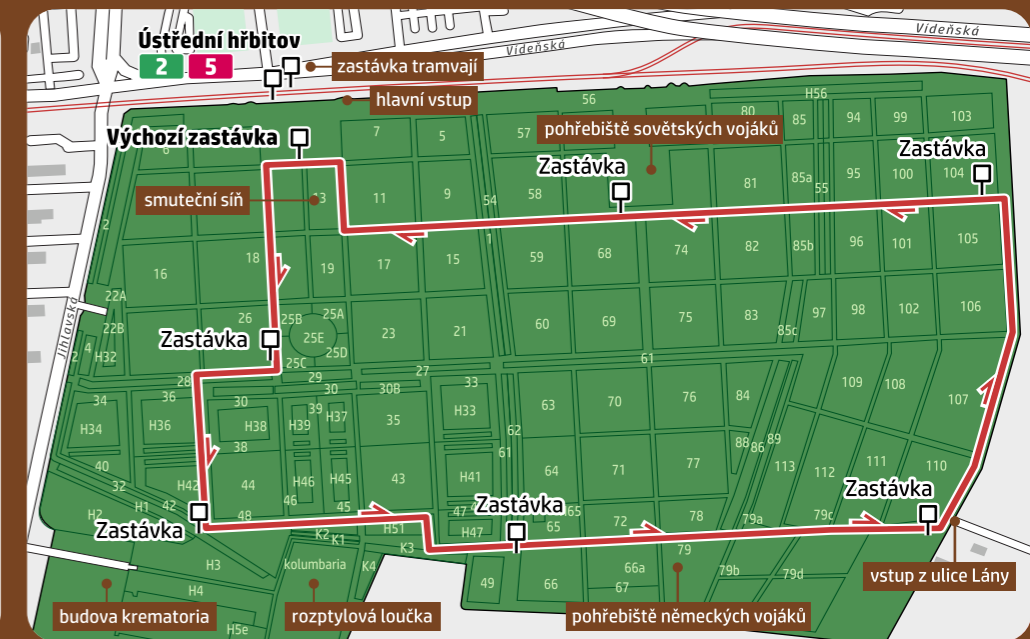

všechny spoje
jsou zajišťovány
nízkopodlažními
vozidly

Doprava je zdarma.

**Vozy zastavují na znamení kdekoli
po trase i mimo zastávky.**

**Výstup i nástup je povolen všemi
dveřmi vozu.**

+420 5 4317 4317 | www.dpmb.cz | fb.com/dpmbaktualne | @DPMBaktualne | app: DPMBinfo

Táborský Domácí hospic Jordán rozsvítil blízkým světýlka

Táborský Domácí hospic Jordán si 9. října připomínal všechny zesnulé procházkou Vzpomínka se světlem. Zájemci šli se zapálenými svíčkami a lucerničkami z hlavního Žižkova náměstí na Holečkovy sady a náměstí Mikuláše z Husi. Tam pak došlo na vzpomínky, hudbu i řeč místního faráře Michala Pulce z římskokatolické církve. Mnozí pak vyplňovali papírová srdíčka se vzpomínkami na své zemřelé blízké a umísťovali je na věneček.

Akce se bohužel nezúčastnila Jana Špačková. Usměvavá a empatická zakladatelka oceňovaného Domácího hospicu Jordán a Kamba festivalu, ředitelka Klinických laboratoří Tábor, doktorka klinické biochemie, hematologie a transfuzní lékařství a lékařské mikrobiologie podlehl dlouhé nemoci ve věku 56 let 31. října. I my zapalujeme svíčku...

David Peltán, PR projektu Senioři v krajích

STŘÍPKY Z KRAJŮ

Praha

Základním filozofickým předpokladem existence jednotlivce ve společnosti je komunikace. Ta může mít různé formy (orální, ortografická, piktografická). V určitých sociálních skupinách společnosti se „právě ortografická“ komunikace stává jediným zdrojem „komunikace“ s vnějším světem. Církev v této oblasti vykonává projekt Vězeňská duchovní služba. Ta slouží lidem, kteří si ve vězení odpykávají tresty, připravuje je na propuštění a snaží se u nich předejít recidivě. Kaplani Vězeňské duchovní služby ale i dobrovolní laici z Vězeňské duchovní péče působí ve všech 35 českých věznicích, kde se věnují jak „odsouzeným“, tak i vězeňskému personálu.

Obraz „dobré praxe“ lze pozorovat například na příběhu třiatřicetiletého J. H. z věznice Jiříce, který si odpykává tříletý trest za podvod. V říjnu při práci zachránil život kolegovi, kterému se během svařování náhle zastavilo srdce. Ředitel tamní věznice mu jako poděkování za záchranu života umožnil přerušování trestu, to je obdoba jakési „dovolené“. Vězeňská duchovní péče pomáhá s návratem do života. V duchu evangelia v ní vězňům usnadňují nový začátek během a po výkonu trestu laici, jichž se dobrovolně angažuje skoro 140. Mimo profesních schopností je důležité, aby pracovníci uměli zacházet s vězni soucitně a přinášeli jim jak naději, že lze překlenout momentálně neřešitelné situace, tak vnímavost k jejich bolesti – nejen jakkoliv dobře míněnou radu. Po propuštění vězňům pomáhají i další organizace, především charitativní.

„Zahájili jsme spolupráci se spolkem Prak, který se věnuje prevenci kriminality a rovněž péči o propuštěné vězně. Rozjeli jsme také jednání o sociálních bytech na všech pražských městských částech i na Magistrátu hlavního města Prahy,“ uvedla členka Vězeňské duchovní péče, dobrovolnice Kristýna Čobanová.

Vedle „přímé pastorační činnosti ve věznicích“ lze u skupiny dobrovolníků při Diakonii CČE zaznamenat projekt „Dopisování s vězni“ - specifickou skupinu tvoří dobrovolníci, kteří si dopisují s vězni. Jejich činnost obsahuje komunikaci s vězni (čtení dopisů a odepisování, včetně dokumentace korespondence). Cílem služby je podpora a socializace osob ve výkonu trestu odnětí svobody a jejich příznivější adaptace na život po propuštění. V rámci tohoto programu si dopisují dobrovolníci s odsouzenými z následujících věznic: Praha – Pankrác, Rýnovice, Mírov, Valdice, Plzeň – Bory, Všehrady, Nové Sedlo, Vinařice, Kynšperk nad Ohří, Praha – Ruzyně, Heřmanice, Stráž pod Ralskem, Pardubice, Oráčov, Příbram, Opava. Zájem o tuto službu je rozšiřován nejen díky cílené propagaci přímo ve věznicích, ale také předáváním kontaktu mezi odsouzenými, kteří si již s dobrovolníky dopisují.

Andrej Bárdoš, koordinátor projektu pro Prahu

Zdroj:

Čtvrtstoletí duchovní péče o vězně - Katolický týdeník (katyd.cz)

Role sociálního pracovníka a duchovního ve věznicích » Sociální práce (socialni prace.cz)

Dobrovolníci SOS centra/Dopisování s vězni (diakonie.cz)

Jihočeský kraj

V této nelehké „covidové“ době se mnoho nejen starších lidí cítí uvězněno ve svých domovech. V Jihočeském kraji se v listopadu budeme snažit tento stísněný pocit alespoň částečně překonat. Nejdříve se ve spolupráci s Jihočeskou vědeckou knihovnou uskuteční setkání seniorů s žáky druhého stupně základních škol při kulatém stole „Příběhy, které spojují“. Dříve narození sepsali své příběhy, když jim bylo 12 až 15 let, žáci v tomto věku si vybrali příběhy, které je zaujali.

V tomto měsíci nás čeká setkání a poslech osobních vzpomínek, a také diskuse s využitím metody Filozofie pro děti. Tato metoda využívá přirozené zvědavosti a hravosti dětí i dospělých ke zkoumání důležitých etických či filozofických otázek, rozvíjí vnímavost, kritické myšlení, spolupráci a tvořivost.

I další akce, čtvrtý ročník konference (K)rok rodiny, bude zaměřena na mezigenerační dialog a vztahy v rodině. Konference se bude konat 18. listopadu v sále zastupitelstva Krajského úřadu Jihočeského kraje. Bude rovněž vysílána on-line, aby se dostala k lidem, kteří jsou například „uvězněni“ doma z důvodu pandemie.

Dále bychom rádi poskytli podporu i seniorům se zdravotním postižením, kteří často nemohou z důvodu svého hendikepu opouštět svůj domov. Pro ty jsme připravili kulatý stůl, který se uskuteční on-line 23. listopadu v dopoledních hodinách. Představeny budou například služby Tichého světa či Anděla strážného, které poskytují podporu právě lidem ve svých domovech.

Alena Bártíková, koordinátorka projektu pro Jihočeský kraj

Jihomoravský kraj

Na stáří „uvězněno“, ale s větrem ve vlasech – tak by se dala popsat iniciativa, která se dostává ze zahraničí do našich měst pod názvem cykloterapie čili cyklistika v každém věku (cycling without age, CWA). Ta dobře funguje ve více než 40 zemích světa, v ČR teprve začíná. Aktivita se týká obyvatel, kterým zdravotní stav nedovoluje běžně se pohybovat a kteří se většinou jen pomalu pohybují po bytě nebo vyjdou na chvíli před dům. Mnoho z nich jsou v domovech pro seniory a přestože mají potřebnou péči, mohou se cítit opuštěně. Cykloterapie spočívá právě v tom, že seniory se špatnou pohyblivostí nebo osoby tělesně postižené vozí dobrovolníci na vyjíždě po okolí a tím jim zlepšují kvalitu života, přinášejí nové zážitky, spokojenost a vědomí, že je ostatní lidé neopustili. Pro celou aktivitu je zapotřebí především speciální elektrotříkolo, jakási moderní rikša, na níž „pilot“ veze jednoho nebo dva seniory.

Jednoduchý příklad, jak CWA funguje: Dobrovolník (např. student, mladý senior, firemní dobrovolník, ale i rodinný příslušník seniora) zatelefonuje do střediska, kde elektrotříkolkou disponují a nabídne, že v určitý čas může nabídnout svoje služby pro výlet se seniory. Dobrovolník se seniory projede po cyklostezkách nebo silničkách, navštíví oblíbená nebo známá místa, mohou se zastavit v kavárně. Často pak senioři popisují, že do té doby už znali jen vlastní pokoj, společenskou místnost a možná lavičku v parku před domovem. Vracejí se šťastní, rozprávění a společenší, vybočení ze svých každodenních rutin. Nemysleli, že by se mohli tímto způsobem podívat ven a do přírody. Že by ještě někdy cítili vítr ve vlasech. Okolí popisuje, že ubývají nemoci a hádky.

Ve světě jezdí s CWA zcela běžně senioři ve věku 85 let. Tato aktivita se provozuje na 1643 místech, od Kanady přes Dánsko po Nový Zéland.

První články z ČR najdeme zde:

<https://bit.ly/2g4hM73>

<https://bit.ly/2uoXSKI>

<https://bit.ly/2QK85b>

Podrobnosti k celosvětovému dění

<http://cyclingwithoutage.org/>.

„Cyklorikši“ zůstávají v majetku domova pro seniory nebo jeho zřizovatele (města nebo kraje). Prvními městy v ČR, které cyklorikšu pořídily, jsou Otrokovice, Kadaň a Ústí n. L. a Bohumín. Nyní bude cyklorikša i v Ostravě. Pokud jde o dobrovolníky, mohou jimi být členové neziskových organizací a v církvích, mohou to být i zaměstnanci domovů pro seniory, studenti, skauti, policisté nebo hasiči.

Nyní se „bojuje“ o CWA v Brně, zdůraznila Eva Gregorová z brněnské radnice, kde je projekt přihlášen do hlasování v rámci Participativního rozpočtu města Brna. Obyvatelé Brna tak nyní v hlasování, jež bude ukončeno 30. listopadu, rozhodují, které projekty bude město v rámci projektu „Dáme na vás“ realizovat. Informace o projektu i hlasování naleznete v letáčku.

Eva Gregorová
Brno

Radost z volného pohybu díky speciálním cyklorikšám na elektrický pohon pro seniory.

2 000 000 Kč

VÍTR VE VLAŠECH – CYKLISTIKA PRO SENIORY

Líbí se vám můj nápad? Hlasujte pro něj!

Každý občan má k dispozici 5 kladných a 2 záporné hlasy. Ty může podle svého uvážení rozdělit mezi jednotlivé projekty v hlasovací galerii.

Hlasovat je možné od 1. do 30. 11. 2021 na damenavas.brno.cz nebo brnoid.cz

Dáme na vás
Participativní rozpočet

B | R | N | O

A co chystáme se Seniors v krajích v Jihomoravském kraji na listopad? 25. listopadu se koná zasedání platformy projektu, 30. listopadu pak kulatý stůl o problematice osob se sníženou komunikační schopností a 2. prosince kulatý stůl on-line o problematice vězeňství. Srdečně zveme, přihlašování zájemců již probíhá.

Dana Žižková, koordinátorka pro Jihomoravský kraj

(s příspěvím k tématu cyklorikše PhDr. Oldřich Čepelka, předseda výboru spolku CWA CZ)

Zdroj: Dobrovolníci budou v Břeclavi vozit seniory na výlety na cyklorikše - iDNES.cz

Královéhradecký kraj

Říjen byl tradičně nabitý mnoha zajímavými akcemi nejen pro seniory, na kterých se aktivně podílel náš projekt. Nejprve jsme spolu s Krajským úřadem Královéhradeckého kraje pořádali Mezigenerační konferenci „Žít spolu – je to výzva?!“. První ročník konference se vydařil. V programu jsme se věnovali diskusi budování vztahů napříč generacemi, vztahy v rodině i debatě o důležitosti komunikace v rodině. Královéhradecký kraj je jedním z prvních v republice, který aktivně finančně podpořil například program „S knížkou do života“. Tento projekt se zaměřuje na podporu čtení pro děti v rodině, protože výzkumy potvrzují, že čtení malým dětem upadá, a přitom má nevyvratitelný vliv na jejich rozvoj. Pomyslnou třešničkou na dortu byla v rámci programu konference přednáška populárního psychologa, doktora Jeronýma Klimeše, který poutavým až místy provokativním způsobem poukázal na problematiku vztahů v rodině, jejich vývoji v čase i napříč generacemi. Věříme, že první ročník konference „Žít spolu – je to výzva?!“ bude každoročním konáním následovat již zavedený jihočeský „(K)rok rodiny“.

Během slavnostního soutěžního odpoledne v hradeckém Adalbertinu jsme našli Babičku roku Královéhradeckého kraje 2021. Stala se

jí Hana Friedbergová z Trutnova, která porotu okouzila svou přirozeností, péčí o svou 94letou maminku i celoživotní aktivitou pro děti. Přípravu celé akce měla tentokrát poprvé na starost sama Krajská rada seniorů za aktivní podpory projektu Seniors v krajích. Vše vyšlo na jedničku a sál byl plný lidí i zábavy. Už se všichni těší na společnou cestu do Olomouce, kde bude 19. listopadu Hana Friedbergová reprezentovat kraj v celostátním kole soutěže.

Ačkoli ještě před pár dny svítilo sluníčko a teploty trhaly podzimní rekordy, pomalu se nám blíží čas adventní, a proto přijmete jedno pozvání od aktivního spolku Seniors z Opočenska, který díky velkému úspěchu v minulém roce pořádá opětovně výstavu betlémů ve výlohách obchodů i oknech spoluobčanů pod názvem „Za betlémy po Opočně“.

Jana Fröhlichová, koordinátorka projektu pro Královéhradecký kraj

Karlovarský kraj

Kraj si letos potřetí zvolil Babičku roku. V Kulturním centru Svoboda Cheb vybrala odborná porota z osmi účastnic tři vítězky, ocenila také nejstarší babičku a diváci rozhodli o té nejsympatičtější. Babičky změřily své síly ve třech disciplínách: rozhovor, módní přehlídka a volná disciplína alias „ukaž, co umíš“. Zlatou babičku teď čeká účast na celorepublikovém kole, které se bude konat 19. listopadu v Olomouci. Bronzovou babičkou se stala Ludmila Bučková, která byla zároveň dekorována jako nejstarší babička. Stříbrnou příčku obsadila Viera Sehnoutková, kterou publikum také zvolilo babičkou sympatie. Titul zlatá babička si svým „Freddy Mercury“ vystoupením vysloužila Jana Tomsová, která bude reprezentovat Karlovarský kraj v celostátním kole. Všechny soutěžící si za svoji odvahu odnesly dárkové balíčky a květiny, výherkyně navíc získaly hodnotné dárkové poukazy.

Miloslav Čermák, koordinátor projektu za Karlovarský kraj

Olomoucký kraj

Projekt Bezbariérová Olomouc realizuje krajské město Olomouc již od roku 2001. Cílem projektu je odstraňování existujících architektonických, technických a komunikačních bariér, ztěžujících běžný život osobám se sníženou schopností pohybu a orientace. Je založen

#seniorivkrajích

na spolupráci subjektů z oblasti dopravy, stavebních úprav, informovanosti, poskytovatelů sociálních služeb a klíčové je zapojení veřejnosti.

Město se v rámci různých projektů snaží získat dotace ze Státního fondu dopravní infrastruktury a dalších fondů v celkové výši stamilionů korun. Úpravy zahrnují bezbariérový přístup do prostředků městské a meziměstské hromadné dopravy, zejména na tramvajových zastávkách a k železničním zastávkám, přetrasování hlavních pěších tahů, bezbariérové podchody a přechody pro chodce, které jsou nově nasvícené, stavbu cyklostezek a stojanů na kola atd. Zapojením do projekt Euroklíč město zajišťuje rychlou a důstojnou dostupnost veřejných sociálních a technických kompenzačních zařízení, např. výtahů, svislých a schodištvých plošin, osazených jednotným Eurozámkem. Bezbariérové vstupy do veřejných budov, klubů pro seniory a jejich interiérů jsou samozřejmostí. Došlo také k vytvoření bezbariérové mapy města a haptického modelu města pro občany se zrakovým postižením.

Haptický model z lipového dřeva znázorňující nejen historickou budovu historické radnice dokáže přiblížit památky nevidomým, je veřejně přístupný. Model radnice byl zrenovován v rámci projektu TyfloCentra Olomouc, který pomáhá při odstraňování bariér osobám se zrakovým postižením. Bezbariérové prostředí města v průběhu života využije každý a senioři nejvíc.

Další zajímavostí je vznik nové pomůcky, kterou vyvinula Univerzita Palackého v Olomouci, kdy lidé se zrakovým postižením mohou využít 3D audio-taktní mapu. Na základě získaných poznatků byla vytvořena mobilní aplikace Tacti-

leMap Talk pro operační systém Android je veřejně dostupný ke stažení ZDE.

Statutární město Olomouc bylo za projekt Bezbariérová Olomouc oceněno evropskou cenou Acces City Award 2012 a výroční cenou Mosty 2011.

Václav Zatloukal, koordinátor projektu pro Olomoucký kraj

Zlínský kraj

Také ve Zlínském kraji byl říjen rušným měsícem plným aktivit se seniorskou tematikou. Například 4. října se konal tradiční Den seniorů v Kroměříži. Měla jsem tedy výtečnou příležitost k rozdávání tiskopisů naší mini seniorské obálky, předávání a získávání informací a kontaktů, a hlavně účast na radostném setkání všech generací. Dětská skupina Klubičko potěšila přítomné krásným vystoupením, studenti a pedagogové Střední zdravotnické školy Kroměříž nabízeli seniorům měření zdravotních funkcí, své služby prezentovaly Sociální služby města Kroměříže a Moudrá Sovička. Atmosféru báječně dokreslila cimbálovka Dubina. Víte, z čeho jsem měla největší radost? To, když se u mého stolku zastavily dámy, které přišly oslavit svůj den seniorů a současně pozdravit bývalé kolegy pracující v sociálních službách.

Pochválily nápad i praktické provedení Seniorové obálky a vzaly jich pár i pro své partnery, příbuzné a sousedy. Jejich profesní starostlivost o blízké se nezapřela a náš projekt zase těší ocenění od těch nejzkušenějších. Dámy také projevíly zájem o měsíční zpravodaj a já se moc těším, až jim toto číslo e-mailem zašlu.

Druhým městem, kde jsem byla přímým účastníkem Dne seniorů, bylo Valašské Meziříčí. Dopoledne se nám podařilo připravit velmi inspirativní setkání zástupců okolních obcí, měst a knihoven, Ostravské univerzity a místního Dobrovolnického centra ADRA. Nosným tématem byla role obce ve volnočasových aktivitách pro seniory. V jedenácti příspěvcích zazněly argumenty, proč je pro zdravé stárnutí důležitá pestrá nabídka aktivit a mnoho podnětných příkladů dobré praxe. Účastníci odcházeli s vědomím, že jejich práce je velmi důležitá a pro kvalitu života seniorské populace má obrovský význam. To ocenili také dva čestní hosté, zástupci seniorských organizací.

Nyní by se slušelo detailně vylíčit pestrý dopolední program přímo pro seniory připravený městem Valašské Meziříčí. Ale vždyť náš zpravodaj je elektronický, podívejte se tedy raději na poutavé video pořízeného regionální televizí ZDE.

Eliška Piřková, koordinátorka projektu pro Zlínský kraj

Přednáška pro laickou veřejnost

Zdravotnictví: paliativní a hospicová péče dnes

24. 11. 2021 od 16:00 hod.
Přednáškový sál
Knihovny Kroměřížska

Přednáší přím. MUDr. Antonín Bařinka
ředitel Nemocnice Milosrdných sester v Kroměříži

- úvod, obecné informace o druzích paliativní péče, základní termíny
- cesta Nemocnice Milosrdných sester k paliativní péči
- který typ paliativní léčby pro jaké druhy nemocných je vhodný
- možnosti paliativní péče v našem regionu
- nejtěžší oblasti paliativní péče
- co v naší společnosti dosud pro paliativní péči či ošetřování nejpotřebnějších chybí
- zajímavosti a postřehy z paliativní praxe
- na závěr možnost diskuse

Součástí přednášky bude také prezentace organizací, které v Kroměříži poskytují služby paliativní péče. Prezentace bude vystavena ve foyer Knihovny Kroměřížska v době od 22. listopadu do 30. listopadu 2021.

Číska provozovny (integrace) zdravotní péče v. Ústavního ústavu
NEMOCNICE MILOSRDNÝCH SESTER

MĚSTO KROMĚŘÍŽ

Sociální služby města Kroměříže

MĚSTO KROMĚŘÍŽ VÁS ZVE NA

SETKÁNÍ OSOB PEČUJÍCÍCH V DOMÁCÍM PROSTŘEDÍ O SENIORY ČI OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

KDY: Pondělí 29. listopadu 2021 v 16 hodin
KDE: Knihovna Kroměřížska, p. o., Slovanské náměstí 3920, Kroměříž

Setkání se uskuteční v konferenčním sále knihovny - po vstupu v levé části budovy. Knihovna Kroměřížska je vybavena bezbariérovým vchodem do budovy z Vrchlického ulice. Všechny vnitřní prostory jsou bezbariérové.

Setkání je určeno pro všechny pečující osoby se zkušeností s péčí o osobu blízkou.

Nabízíme prostor pro společné sdílení prožitků, naslouchání a vzájemnou podporu.

Svépomocnou skupinu bude moderovat pracovnice Sociálních služeb města Kroměříže paní Bc. Radka Klupková.

Ve svépomocné skupině se potkáte s lidmi s podobnými zkušenostmi, jako máte Vy při péči o svého blízkého. Navzájem můžete překonat obtížné životní situace. Na péči o blízkou osobu nejste sami. Na setkání se není nutné předem registrovat, vstup je bezplatný. Na setkání bude zajištěno malé sladké pohoštění.

Další případné informace získáte u pracovníka odboru sociálních věcí a zdravotnictví: vlatislav.snidal@mestokm.cz, 573 321 424

Pardubický kraj

Na stáří uvězněn... Tímto vydáním zpravodaje se táhne nitka smutku. Ráda bych příspěvkem z našeho kraje tuto nitku přetrhla a vnesla trochu naděje seniorům a jejich rodinám.

Stárnutím organismu bohužel dochází i ke změnám v oblasti pohybu, kognitivních funkcí apod. Díky moderním kompenzačním pomůckám jde však „funkční“ doba člověka o dost prodloužit. Není tedy důvod poddat se pasivně nezdarům stáří, ale cestu můžeme spatřit v hledání vhodných variant náhrady oslabení – dokud to jde! Nevíte si rady s volbou vhodné kompenzační pomůcky? Nevíte kde si ji vypůjčit? Kontaktujte například:

- Centrum pro zdravotně postižené Pardubického kraje
- CZP PK Pardubice, Bělehradská 389, 466 335 630
- CZP PK Pardubice, Na Spravedlnosti 121, 775 693 980, 775 693 981
- CZP PK Chrudim, Revoluční 594, 469 620 320
- CZP PK Ústí nad Orlicí, Čs. armády 1181, 465 525 324
- Charita
- Pardubice, Ivana Rejkubová, pondělí - pátek od 7:00 do 15:00, 775 296 843, 466 335 026
- Holice, Bc. Dana Fiferňová, DiS., pondělí - pátek po předchozí domluvě, 775 296 831

Předešlý měsíc měli senioři svátek. Neváhala jsem a vydala jsem se na oslavu svátku seniorů do Svitav, kde probíhala zábavná talk show „Sejdeme se s Cibulkou“ se známým moderátorem Alešem Cibulkou a jeho hosty. Akci pořádal Klub seniorů Svitavy v čele s Milenou Brzoňovou a musím říci, že jsem dlouho neviděla a neslyšela smích tolika seniorů najednou a udělalo mi to obrovskou radost. Jak akce vypadala? Podívejte se sami **ZDE**.

Michaela Müllerová, koordinátorka projektu pro Pardubický kraj

Liberecký kraj

V Libereckém kraji máme tři vězeňská zařízení, mezi která patří Vazební věznice Liberec v okrese Liberec, Věznice Rýnovice v okrese Jablonec nad Nisou a Věznice Stráž pod Ralskem v okrese Česká Lípa.

V Liberci je celková ubytovací kapacita 314 osob, jedná se o věznici s oddělením pro odsouzené k výkonu trestu v kategorii s dozorem a s ostrahou. Nyní je ve výkonu trestu odnětí svobody umístěno šest mužů a ve výkonu vazby je v současné době jedna žena starší 65 let. Trestná činnost těchto pachatelů je různá od nejzávažnější trestné činnosti, tj. vraždy, přes hospodářskou trestnou činnost (krádež, padělán...) až po maření výkonu rozhodnutí.

Věznice Rýnovice je věznicí s ostrahou. Její kapacita činí 510 míst. V rámci věznice jsou zřízena oddělení s dozorem a oddělení pro odsouzené s poruchou duševní a s poruchou chování. V současné době jsou ve věznici Rýnovice k výkonu trestu umístěny čtyři osoby ve věku nad 65 let, a to za nedovolené ozbrojování a drogy, maření výkonu úředního rozhodnutí, ohrožování pod vlivem návykové látky a porušování domácí svobody a loupež.

Věznice Stráž pod Ralskem je taktéž věznicí s ostrahou, její kapacita je 783 míst. Součástí je oddělení pro mentálně retardované odsouzené s dozorem a oddělení se zesíleným stavebně-technickým zabezpečením. V současné době je ve Věznici Stráž pod Ralskem umístěno celkem 684 odsouzených mužů, z toho pouze jeden nad 65 let.

Senioři ve věznicích jsou mnohdy zatíženi osobními, zdravotními i sociálními problémy. Starobní důchodci se řadí do takzvané skupiny trvale pracovní nezařaditelní. Z hlediska péče patří tato skupina mezi náročné. Vyžadují vzhledem ke svému věku a většinou špatnému zdravotnímu stavu i větší zdravotní péči.

Ve výkonu trestu jsou za seniory považováni odsouzení ve věku nad 65 let. Co se týče podmínek ve výkonu trestu odnětí svobody, tak odsouzení 65+ jsou zpravidla automaticky umístováni na specializovaná oddělení pro trvale pracovní nezařaditelné, kde vykonávají trest odnětí svobody společně s odsouzenými, kteří byli uznáni invalidními ve 3. stupni nebo jejichž stav neumožňuje jejich trvalé pracovní zařazení. Může se tak stát, že tito odsouzení senioři vykonávají trest odnětí svobody na oddíle i s psychicky či mentálně narušenými jedinci, což pro ně může znamenat obtíže, nicméně neznamená to, že by tím byli odsouzení senioři nějak ohroženi.

Tito starší odsouzení se většinou následně umísťují do věznic, kde je více odsouzených v tomto věku. O tom, do jaké konkrétní věznice to bude, rozhoduje Dispečer z Generálního ředitelství VS ČR. Pokud má ale tento odsouzený zájem zůstat v konkrétní věznici, je to možné.

Pavla Řečtáčková, koordinátorka projektu pro Liberecký kraj

Moravskoslezský kraj

„Evropské zdroje jsou pro mnohé investice v našem kraji zásadní. Například v sociální oblasti je náš region v čerpání evropských prostředků v sociální oblasti neaktivnější v republice. V letech 2015 až 2022 vyčerpáme v sociální oblasti více než 1,3 miliardy korun,“ prozradil náměstek hejtmána Moravskoslezského kraje pro regionální rozvoj Jan Krkoška a dodal, že mezi nejvýznamnější investiční projekty, které v sociální oblasti podpořila Evropská unie, je například revitalizace bruntálské organizace Sagapo nebo rekonstrukce Domova Březiny v Petřvaldu.

Moravskoslezský kraj podporuje vznik tří nových objektů v domově Harmonie v Krnově. Objekty budou pro dvanáct osob se zdravotním postižením. Nové bydlení bude určeno hlavně pro klienty s poruchou autistického spektra. Domy vyrostou v ulici Dobrovského, jejich vybudování a vybavení si celkem vyžádá 39 milionů korun. „Finance na tento projekt jsou složené ze státních peněz, z krajského rozpočtu, ale i z evropských zdrojů. Z Evropy jsme získali 22,7 milionu korun, od státu 1,3 milionu. Zbytek půjde z krajské pokladny,“ doplnil Jan Krkoška.

„Lidé s duševním onemocněním si zaslouží žít v důstojných podmínkách a mají právo na co nejvyšší péči. Také je nutné pokračovat v destigmatizaci těchto lidí. To je v kostce hlavní myšlenka právě probíhající reformy psychiatrické péče, a to je i důvod, proč jsme zahájili výstavbu nového bydlení pro klienty krnovského domova Harmonie. Do roka a půl vyrostou v Dobrovského ulici tři objekty, ve kterých bude žít dvanáct osob se zdravotním postižením, v tomto případě hlavně osob s poruchou autistického spektra. V našem kraji právě pro tyto lidi nové kapacity potřebujeme,“ uvedl náměstek hejtmána Moravskoslezského kraje pro sociální oblast Jiří Navrátil a doplnil, že zde také vznikne celkem 25 nových pracovních míst.

Zdroj:

https://www.msk.cz/cs/media/tiskove_zpravy/tiskova-zprava---v-krnove-vyrostou-tri-domy-pro-klienty-domova-harmonie-9278/

Pavla Kasášová, koordinátorka projektu pro Moravskoslezský kraj

Plzeňský kraj

Pokud se budeme bavit na téma vězeňství, nemůžeme v Plzeňském kraji nezmínit Aničku Srbovou a její motto: „Pokaždé, když uděláte dobro, seberete prostor zlu.“ Anna Srbová stála v roce 1993 u zrodu Městské charity Plzeň. Výčet její činnosti a zásluh by byl dlouhý, ale zmiňme zde její vedení projektu Pomoc vězňům, který měl zmírňovat sociální izolaci vězňů prostřednictvím dopisování si s dobrovolníky, přičemž obě strany musí kvůli své bezpečnosti zachovávat určitá pravidla. Kromě koordinace dobrovolníků tohoto projektu Anička sama napsala stovky, možná tisíce dopisů, čímž svoje heslo beze zbytku naplnila.

V Plzni se od 8. do 10. října konal sedmý ročník Třetího festivalu, což je setkání aktivních seniorských spolků a seniorů jednotlivců z ČR i zahraničí, kteří se věnují kulturním aktivitám a chtějí prezentovat své dovednosti ostatním. Tuto akci organizovalo Mezigenerační a dobrovolnické centrum TOTEM, z. s., které na ní přivítalo soubory ze Závady, z Bohuslavic, z Kobeřic a z Petřkovic, z Českých Budějovic, Volar a Prahy. Na festivalu pochopitelně nechyběly

ani TOTEMové soubory – Jamáček, ADETO, Seniorská kapela a Oldboy.

Projekt SenSen ocenil při příležitosti Mezinárodního dne seniorů výjimečné seniory a seniorské kluby z celé České republiky. Klub aktivních seniorů, který působí při Dobrovolnické Regionální Agentuře DoRA v Plzni, se umístil na krásném třetím místě v kategorii seniorský klub roku, a to za pestrou mezigenerační činností. Senioři v krajích s Klubem intenzivně spolupracují, a proto neváhali nominaci podpořit. A aby toho nebylo málo, proměnili jsme i další nominaci tentokrát na XVI. ročníku oceňování dobrovolnické činnosti v Plzeňském kraji Křesadlo 2021 pořádaném Dobrovolnickou Regionální Agenturou DoRA.

Jednu z hlavních cen získala Stanislava Adamcová, kterou jsme nominovaly mimo jiné za to, že pro nás nacvičila a natočila mezinárodní taneční výzvu Jerusalema.

Ve spolupráci s Mezigeneračním a volnočasovým centrem Vochomůrky, z. s. jsme pro seniory z Vochova a Křimic zorganizovali kulatý stůl Podpora seniorů v nezávislém životě, na který jsme pozvali organizace poskytující sociální služby pro seniory - Anděla Strážného, Tichý svět a projekt Pečuj doma. Krásným mezigeneračním propojením programu byla milá kulturní vložka od dětí z dětských skupin, které v centru fungují.

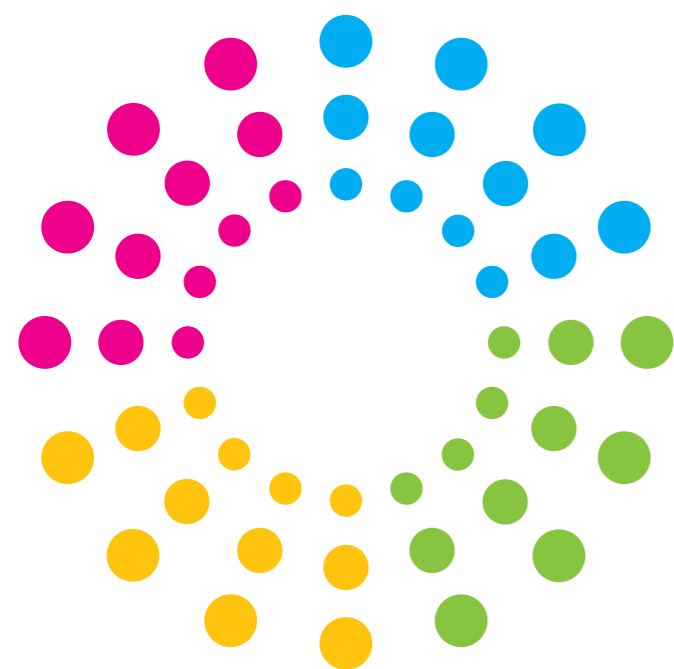
Irena Kadlčíková, koordinátorka projektu pro Plzeňský kraj

Středočeský kraj

Ve stávající složité epidemické situaci se seniory dostávají do stále větší izolace, nerozumí nebo nemají potřebné informace nebo nevědí na koho se obrátit. Zvláště osaměle žijící osoby se mohou potýkat s tísnivými pocity úzkosti a strachu, které mohou vést ke zhoršení jejich zdravotního a psychického stavu. Proto je důležité mít pomoc, podporu, dostat vlídné slovo, které povzbudí. V tento okamžik je tady například organizace Život Plus, z. ú., s linkou tísnivé péče, která seniorům v těchto situacích pomáhá a je jim nablízku.

Tísnivá péče je součástí komplexního poskytování sociálních služeb. Nejde jen o samotné přijímání poplachových zpráv pomocí tlačítka, ale také o monitorování nepohybu. Pomoci se seniorům tedy dostane, i když nezmáčkne

tísňové tlačítko. Protože jde o sociální službu, která je s klienty v pravidelném kontaktu, zná jejich potřeby, pomáhá řešit jejich situaci tak, aby mohli zůstat doma ve svém prostředí. Tísňová péče dodává nejen seniorům, ale i jejich rodinám pocit bezpečí, i přes komplikace spojené s přibývajícím věkem pomáhá lidem žít plnohodnotně a beze strachu ve svých domovech.

Život+

Například pan Jan letos oslavil úctyhodných 100 let, žije sám ve svém bytě a jeho dcera žije v zahraničí. Aktivně se zajímá o dění ve společnosti, chodí na procházky, využívá internet. Nebo paní Hana (78) poté, co ovdověla, odstěhovala se do malé vesničky v jižních Čechách, kde žije sama v rodinném domku se zahrádkou, o kterou s láskou pečuje. Ani přes svůj věk se nevyhýbá komunikaci přes počítač. Jejich pocit bezpečí zajišťuje sociální služba tísňová péče.

Nezisková organizace Život Plus se sídlem v Kutné Hoře je registrovaným poskytovatelem sociální služby tísňová péče pro seniory a osoby se zdravotním postižením. Služba je poskytována nepřetržitě v režimu 24 hodin, sedm dní v týdnu. V případě krizové situace, kdy se dotyčnému udělá nevolno, upadne a nemůže vstát nebo potřebuje jinou pomoc, stačí jen zmáčknout tlačítko, které nosí u sebe. Během

chvíle je propojen s dispečinkem, kdy operátorky zjistí, co se stalo a podle situace zorganizují pomoc.

S poskytováním tísňové péče má více než 27 let zkušeností, v současné době tuto službu využívají stovky lidí v regionech České republiky. Více informací najdete na www.zivotplus.cz, na tel. 327 532 900 nebo na e-mailu operator@zivotplus.cz.

Martina Doupovcová, koordinátorka projektu pro Středočeský kraj

Ústecký kraj

Téma tohoto čísla vychází z centrálního kulatého stolu s názvem Na stáří „uvězněn/a“. Zde se ovšem nemusí jednat pouze o problematiku vězeňství, ale lze jí vnímat v mnohem širším kontextu – senior uvězněn ve zdravotních omezeních; v sociální izolaci; v bariérovém bytě; či ve finančním předlužení.

Právě poslední problematika předlužení je přitom stále aktuálnější a s ohledem na vývoj cen základních komodit na českém trhu lze předpokládat, že její palčivost bude nadále jen stoupat.

Exekuce jsou problémem plošně pro celou Českou republiku, přesto existují značné rozdíly mezi jednotlivými regiony. Nejvyšší podíl osob s exekucemi přitom vykazuje právě mnou zastupovaný Ústecký kraj, kde je navíc patrná vyšší závažnost exekucí (více exekucí na osobu, vyšší vymáhaná jistina apod.). Destruktivní důsledky předluženosti přitom mohou být patrné ve všech oblastech kvality života, v oblasti zaměstnání (ztráta motivace pracovat), bydlení (ztráta jistoty) i soužití se svými nejbližšími a širším okolím.

V posledních letech roste zadlužení celé populace České republiky, které se ovšem nevyhýbá ani seniorům. Mnoho z nich má se svými dluhy problém a dostává se do fáze předlužení, kdy již nejsou schopni hradit své závazky. V danou chvíli přichází exekuce, která je uvalena na starobní důchod.

Pojďme ale připomenout důvody, proč jsou senioři specifickou skupinou ohroženou exekucemi. Jedním z důvodů zadlužení může být snaha pomoci druhým, nejčastěji pak dětem, či vnoučatům. Senior se přitom mnohdy zadluží ve snaze pomoci svým blízkým a sám neodhadne, jak velký dopad to bude mít na něj samotného a jaká bude konečná výše závazku. Dalším způsobem vzniku dluhu u seniorů mohou být předváděcí akce pořádané „Šmejdy“, kteří mnohdy pod záminkou kvalitních a zdravých prospěšných produktů vnutí seniorům zboží, jež přesahuje jejich finanční možnosti. Jiným důvodem, který nebývá tak často zmiňován, je fakt, že senioři si dluh přinesou již ze svého ekonomicky aktivního života.

Z výše uvedených příkladů vyplývá, že důležitým aspektem předlužení seniorů je ve většině případech snížená orientace seniorů v nabídkách finančních produktů a podcenění rizika nemožnosti splácet. Řešením předcházení finanční tísně či samotného předlužení je do jisté míry osvěta, prevence a odborné poradenství. Je třeba toto téma zbavit tabu a otevřeně se o něm začít bavit tak, abychom zvýšili povědomí o dané problematice a možnostech jejího řešení.

Lenka Červinská, koordinátorka projektu pro Ústecký kraj

Kraj Vysočina

Kraj Vysočina ve spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj ČR, Centrem pro regionální rozvoj ČR a Ministerstvem životního prostředí ČR již tradičně realizuje seminář, který letos bude online a zaměří se na aktuální možnosti financování rozvojových projektů zejména měst a obcí, od nejmenších sídel až po krajské město. Smyslem celé akce je přiblížit starostům a dalším významným regionálním partnerům, v jakých programech a výzvách budou moci v příštím roce čerpat prostředky na své rozvojové potřeby. Pozvání přijala zástupkyně Ministerstva pro místní rozvoj ČR, která seznámí účastníky s připravovanými národními dotačními programy na rok 2022 s důrazem na program Podpora rozvoje regionů, kde je pro obce připraveno více než 2,1 miliardy korun na financování projektů ke zlepšení kvality života a atraktivitu obecního prostoru. Pro nejmenší obce do 3 000 obyvatel jsou vyčleněny prostředky ve výši přes 1,4 miliardy korun, podporu bude možné využít na projekty obnovy místních komunikací, obnovy sportovní infrastruktury, rekonstrukce a přestavby veřejných budov nebo na budování a obnovu míst aktivního a pasivního odpočinku v obcích. Na národní dotaci dosáhnou také středně velké obce od 3 001 do 10 000 obyvatel, pro které je připraveno 700 milionů korun na obnovu místních komunikací nebo sportovní infrastruktury a na rekonstrukce a přestavby veřejných budov. Počítá se například i s podporou pro odstraňování bariér v budovách domů s pečovatelskou službou a v budovách městských a obecních úřadů nebo na nákup a instalaci tzv. eurozámků do vybraných budov ve vlastnictví státu a obcí. Žádosti o dotace mohou obce na ministerstvo podávat až do 17. prosince.

V rámci programu semináře dále zazní například aktuální informace k možnostem podpory z Integrovaného regionálního operačního programu 2021–2027, přehled plánovaných opatření v Operačním programu Životní prostředí 2021–2027 a další vybrané aktuality z území.

Provozovatelé malých vesnických prodejen potravin a drogistického zboží mohli požádat o dotaci na provoz ve výši až 50 tisíc korun. Dotace v celkové výši tří milionů korun rozdělil Kraj Vysočina, který peníze získal z Programu Ministerstva průmyslu a obchodu ČR „OBCHŮDEK 2021+“.

Věřím, že všechny tyto prostředky budou efektivně investovány i ve prospěch seniorů žijících v daném území.

Marie Kružíková, koordinátorka projektu pro kraj Vysočina

Projekt Implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň

vás zve na

**On-line
KULATÝ STŮL**

**23.11.
2021
od 13 hodin**

NA STÁŘÍ UVĚZNĚN

– sociální aspekty a duchovní podpora seniorů ve věznicích

12:30 – 13:00

Připojení se na on-line kulatý stůl

13:00 – 13:10

Zahájení moderátorem a informace k programu

13:10 – 13:40

Sociální prevence a aspekty související s výkonem trestu u seniorů

Přednášející: **PhDr. Pavel Pěnkava Ph.D.**, vedoucí oddělení sociální prevence MČ Praha 1

Objasnění možných důsledků prizonizace na chování seniorů bez přístřeší po propuštění z výkonu trestu a volby následných sociálních služeb.

13:45 – 14:15

Senioři ve výkonu trestu odněti svobody

Přednášející: **Mgr. Eva Biedermanová**, výzkumná pracovnice Institutu pro kriminologii a sociální prevenci

Hovořit se bude o výzkumu s názvem Senioři – oběti i pachatelé trestné činnosti, který proběhl v letech 2016-2019. Nebudou chybět ani vybrané kauzistiky.

14:20 – 14:50

Stárnutí ve vězení pohledem duchovní podpory

Přednášející: **Ing. Jan Fürst, B.Th.**, vězeňský kaplan působící od roku 2007 ve Věznici Karviná

Problematika související s budováním důvěry a pastorače ve věznicích, kde je procentuálně nejvyšší počet osob v seniorském věku.

14:50 – 15:00

Shrnutí a závěr online kulatého stolu

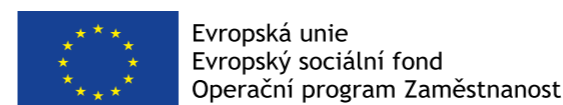
Po každém bloku bude dán prostor na dotazy a krátkou diskuzi k tématu.

- Registrace probíhá do **19. 11. 2021**
- Odkaz na online vysílání vám bude zaslán po registraci minimálně dva dny před konáním
- Registraci a dotazy zasílejte na e-mail: **jirina.rabikova@mpsv.cz** (Bc. Jiřina Rábíková Dzamková)
- Kulatý stůl je ZDARMA. Změna programu vyhrazena. Kapacita je omezena.

<https://seniorivkrajich.mpsv.cz> | www.facebook.com/seniorivkrajich | www.youtube.com/channel/UCJtArtCw_4lPncFwtPX0HFQ

www.mpsv.cz | Ministerstvo práce a sociálních věcí | Na Poříčním právu 1/376 | 128 01 Praha 2

Projekt: Implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň
CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_017/0006207

POZVÁNKY NA AKCE

REGIONÁLNÍ MUZEUM
K. A. POLÁNKÁ
V ZATCI

Andělská poštovna

Muzejní zahrada, Husova 678, Zatec

30. listopadu 2021
10 - 18 hodin

Přijďte s dětmi napsat Ježíškovi!

S dopisem vám pomůže sešraná parta: anděl, čert, ponocný!

Seznámíte se také s dalšími pozapomenutými adventními postavami, nakoupíte perníčky a jiné dobrotky.

www.muzeumzatec.cz vstupné 80,- /dětí 40,- /rodinné 150,- /ZS a SS 50,- /MŠ 10,-

SÍŤ PRO RODINU, MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ A JIHOČESKÝ KRAJ VÁS ZVOU NA 4. ROČNÍK KONFERENCE PRO ODBORNOU I LAICKOU VĚŘEJNOST

(K)rok rodiny

18. 11. 2021 | Sál zastupitelstva | Krajský úřad Jihočeského kraje | také ON-LINE | 9:00 - 14:00 hod |

ZAHÁJENÍ KONFERENCE

9:00 - 9:15 (Mgr. Martina Štěpánková Štybrová; ředitelka odboru rodinné politiky a ochrany práv dětí, MPSV ČR)

BLOK I

9:15 - 9:30 Úvodní slovo (Mgr. Aleš Urban; MPSV ČR)
9:30 - 10:00 Spojení dvou světů (Mgr. Elena Ježková, Renata Linhartová; Dva světy, z.s.)
10:00 - 10:30 Příběhy, které spojují: podpora mezigeneračního dialogu (Václava Medalová Hůdová; Jihočeská vědecká knihovna)

BLOK III

12:45 - 13:00 Úvodní slovo (MgA. Dana Špilauer Verzichová; patronka projektu, herečka Jihočeského divadla)
13:00 - 13:30 Jak se dohodnout; aneb Když nastane problém (Mgr. Veronika Benešová, PhD.; kouč, supervizor, mediátor)
13:30 - 14:00 Jak moderní technologie, sociální síť a kyberprostor ovlivňují vztahy v rodině (Ing. Petr Šmíd; Portus Prachatice, o.p.s.)

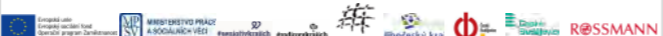
ORGANIZACE A KONTAKT

Bc. Hana Šustrová, hana.sustrova@sitprorodinu.cz, 602 178 829
Bc. Alena Bártíková, alena.bartikova@mpsv.cz, 770 147 923
Mgr. Petra Podzímková, petra.podzimkova@mpsv.cz, 739 272 749

Přihlaďte se, prosím, na uvedených kontaktech nebo prostřednictvím formuláře ZDE.

KONFERENCE JE OTEVŘENÁ VĚŘEJNOSTI A JE ZDARMA

Implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň: CZ.03.2.2.63/0.0./0.0./15_/006207
Koordinační opatření na podporu stárnutí pracovního a rodinného života na úrovni krajů: CZ.03.1.5/0.0./0.0./15_/009/0006233

BLOK II

11:00 - 11:15 Úvodní slovo (Ing. Viktor Vojtko, PhD.; náměstek primátora města České Budějovice pro IT, školství a sport, sociální věci a cestovní ruch)
11:15 - 11:45 Příprava na manželství a rodičovství a další aktuální nabídky Diecézního centra pro rodinu (Mgr. Martina Fürstová; Diecézní centrum pro rodinu)
11:45 - 12:15 Co se děje za zavřenými dveřmi: domácí násilí a jak ho poznat (Bc. Daria Čapková; Síť pro rodinu, z.s.)

ZÁŠTITA A PARTNERSTVÍ

Záštitu nad konferencí převzala ministryně práce a sociálních věcí, Dipl.-Pol. Jana Maláčová, MSc.; náměstkyně hejtmanky pro školství a sociální věci, Doc. Lucie Kozlová, PhD. a Rada města České Budějovice. Patronkou akce je herečka Jihočeského divadla, MgA. Dana Špilauer Verzichová. Mediálním partnerem je Český rozhlas České Budějovice.

Komunitní centrum Klementinka a floristka Aneta Novotná pořádají floristickou dílnu

VÁNOČNÍ VĚNEC

pondělí 22.11.2021 v 17,30hod.

Pojďte relaxovat, pojďte tvořit. Odměnou vám bude vlastnoručně vyrobený vánoční věnec na dveře, v rustikálně romantickém stylu s eucalyptem. Není čeho se bát. K ruce vám bude zkušená floristka, která vám poradí a pomůže. Veškerý materiál je v ceně.

CENA 300Kč

Na kurz je nutné se předem přihlásit a uhradit ho, nejpozději do Pá 19. 11. Počet uchazečů je omezen a bude probíhat s dodržení všech vládních nařízení. Doba trvání cca 1,5 hodiny. Rezervace už nyní u **L. Mansfeldové, t:703434262**

Komunitní centrum a zahrada Klementinka, Václava Klementa 601, Mladá Boleslav
www.klementinka.cz

Seminář se uskuteční za finanční podpory města Mladá Boleslav
www.facebook.com/floristka.aneta www.facebook.com/klementinkambz

Město Brandýs nad Labem – Stará Boleslav
Volnočasové aktivity pro seniory Vás zvou na výstavu

VÝTVARNE PRÁCE SENIORŮ MĚSTA

Vernisáž výstavy se uskuteční 2. listopadu 2021 od 15 hodin v Kočárovně.

Občerstvení zajištěno.

Výstava je přístupná denně od 9 do 17 hodin a potrvá do 29. listopadu 2021.

Město Brandýs nad Labem – Stará Boleslav

MUZEUM
www.muzeumupdm.cz

VÁNOČNÍ KOMENTOVANÁ PROCHÁZKA CENTREM MĚSTA ÚSTÍ NAD LABEM

aneb poznejte středověké Ústí s archeoložkou ústeckého muzea Mgr. Eliškou Wiesnerovou

pátek 17. 12. 2021 od 16.00 hod.

sraz na vyhlídkové terase u výletního zámku Větruše

V cíli připraveno vánoční občerstvení a losování vánočních dáreků pro účastníky procházky

Více info na www.usti-nad-labem.cz

www.muzeumupdm.cz

Komunitní centrum Klementinka
tř. Václava Klementa 601, Mladá Boleslav

LISTOPAD

program akcí

ÚT 02.11. 16-19
Čaje o čtvrté
Přijďte strávit příjemný taneční podvečer s živou hudbou do bývalé kavárny Felicie, Dukelská 1093. K poslechu zahraje hudební kapela MBR. Vstupné 50 Kč. Do naplnění kapacity. **Termín 16. 11. 2021 se ruší.**

ÚT 02.11. 16-18
Keramická dílna: tvorba z hlíny
Tvoření z hlíny pod dohledem lektorky Moniky. Přijďte si vytvořit vánoční dekoraci. Cena: dospělí - 200 Kč, seniři - 150 Kč, dítě - 250 Kč, dvě děti /sourozenčí/ - 350 Kč. **Přihlašky na www.klementinka.cz. Glazování: 16. 11. 2021.**

ČT 11.11. 9.30-12
Vánočkování
Pro milovníky sladkého! Vstupenkou na akci je upečená **MINIVÁNOČKA**. Přijďte se pochutnat vlastními výrobky nebo dát ochutnat. Recept bude poté uveřejněn na webových stránkách www.seniormb.cz. Kdo vyhraje cenu za nejlepší **MINI VÁNOČKU?** Účast je **nutné nahlásit** na 703 434 262.

ČT 18.11. 9.30-11.30
Vzpomínky na 9. května 1945
Zavzpomínání na dobu po druhé světové válce včetně bombardování Mladé Boleslavi 9. května 1945. Promítání manželé Šimovi. Do naplnění kapacity. Vstupné zdarma.

ČT 22.11. 17.30 - 19
Floristický seminář - vánoční věnec na dveře
Pod vedením floristky Anety Novotné si ze směsí chvoje, eukalyptu a dalších přírodnin vytvoříte vánoční věnec v rustikálním stylu. **Cena: 300 Kč / osoba. Přihlašky na www.klementinka.cz. Úzávěrka přihlášek je do 19.11. 2021.**

ČT 25.11. 14 - 19
Rozsvícení vánočního stromku
Od 14h malování na keramiku, zdobení perníčků pro děti. Rozsvícení stromčku cca v 17.30h. Vystoupení pěveckého sboru Paprsek, saxofonový doprovod akce, i cukroví, kterým se můžete pochutnat. Vstupné se neplatí. Kontakt: L. Mansfeldová – tel. 703 434 262.

Změna programu vyhrazena.

Na veškeré akce je s platností od 25. 10. 2021 nutné prokázat se platným očkováním, negativním antigenem starším 24 hodin nebo PCR testem s negativním výsledkem nejdele platným 72 hodin. Ve vnitřních prostorách je povinné nosit ochranu úst, pouze při konzumaci ne.

facebook Instagram YouTube SENIOR MB

MUZEUM PODBLANICKA
ZÁMEK VLAŠIM
ZVE NA VÝSTAVU

STANISLAV PŘÍHODA OBRAZY

4. 11. – 21. 11. 2021

VERNISÁŽ 4. 11. 2021 V 17 HODIN
KULTURNÍ PROGRAM: VERNISÁŽE NA ZÁMKU
ÚVODNÍ SLOVO AUTOR

OTEVŘENO ÚT – NE, 9 – 12, 13 – 16 h
VSTUPNÉ: plně 20 Kč, děti a seniři 15 Kč, dětské skupiny a 5 Kč

Muzeum Podblanicka, Zámek 1, 258 01 Vlašim, www.muzeumpodblanicka.cz

Digitální odysea

Vzdělávání seniorů v oblasti digitálních dovedností

Je vám 65 a více let? **ZDARMA** vás naučíme jak správně ovládat PC, tablet nebo chytrý telefon a jak se bezpečně pohybovat na internetu.

Ve spolupráci se Sociálními službami města Lovosice, p.o. Vám nabízíme:

Seminář Jak na tablet a chytrý telefon
čtyřhodinový seminář pro 12 - 15 účastníků

Kdy: zima 2021 / jaro 2022, o konkrétních termínech Vás budeme informovat
Kde: Sociální služby města Lovosice, p.o., Dům s pečovatelskou službou, 28. října 1200/5, Lovosice

Přineste si s sebou své (dostatečně nabitě) zařízení. Akce budou probíhat za platných vládních podmínek.

Nutná rezervace předem na níže uvedených kontaktech:
tel: 416 532 747, 604 239 436, ssmlovo@ssmlovo.cz, Lenka Špačková, Sociální služby města Lovosice, p.o.

Připojte se

moudrá sovička SenSen Senzační SenioFi Sociální služby města Lovosice Nadace Vodafone Česká republika

#seniorivkrajích

ÚDAJE SLOUŽÍ K INFORMACI V SITUACI TÍSNĚ A OHROŽENÍ ZDRAVÍ NEBO ŽIVOTA

#seniořivkrajích

!!! V PŘÍPADĚ NALÉHAVÉ POMOCI !!!

VYPLŇTE TISKACÍM PÍSMEM

JMÉNO, PŘÍJMENÍ (titul)

JINÉ DŮLEŽITÉ (alergie, diabetes, epilepsie, poruchy chování a paměti...)

DATUM NAROZENÍ

ZDRAVOTNÍ POJIŠŤOVNA

DATUM VYPLNĚNÍ

Table with 5 columns: CHRONICKÉ NEMOCI, OD KDY, LÉKY, DÁVKA, DÁVKOVÁNÍ

KONTAKT A ÚDAJE O BLÍZKÉ OSOBĚ (např. Jan Novák | syn) MOBIL

KONTAKT, RAZÍTKO PRAKT. LÉKAŘE

Souhlasím s využitím těchto údajů pro potřeby IZS v případě mého ošetření. PODPIS

Table with 3 columns: Datum, Vakcína, Přeočkování

ÚDAJE SLOUŽÍ K INFORMACI V SITUACI TÍSNĚ A OHROŽENÍ ZDRAVÍ NEBO ŽIVOTA

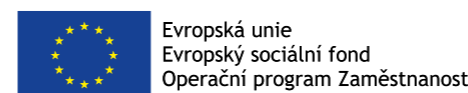
DALŠÍ POZNÁMKY: Informace o službách v obci / ORP

ÚDAJE SLOUŽÍ K INFORMACI V SITUACI TÍSNĚ A OHROŽENÍ ZDRAVÍ NEBO ŽIVOTA

Projekt: Implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň CZ.03.2.63/0.0./0.0./15_017/0006207

https://seniořivkrajich.mpsv.cz | www.facebook.com/seniořivkrajich

ÚDAJE SLOUŽÍ K INFORMACI V SITUACI TÍSNĚ A OHROŽENÍ ZDRAVÍ NEBO ŽIVOTA

- 155 ZÁCHRANNÁ SLUŽBA
158 POLICIE ČR
150 HASIČI
156 MĚSTSKÁ POLICIE
112 INTEGR. ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

OMEZENÍ (zakřížujte) with icons for walking stick, hearing aid, wheelchair

#seniořivkrajích

Implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň
reg. č. (CZ.03.2.63/0.0 /0.0 /15_017/0006207).

Tento projekt je financován z Operačního programu
Zaměstnanost a ze státního rozpočtu ČR.

PROJEKT IMPLEMENTACE POLITIKY STÁRNUTÍ NA KRAJSKOU ÚROVEŇ, MINISTERSTVA
PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ.

Projekt na podporu a rozšíření politiky přípravy na stárnutí napříč ČR, 2017–2020

Cílem projektu je začlenit agendu přípravy na stárnutí do stávajících strategických
a rozvojových dokumentů krajů a zároveň napomáhat plnění

Projekt: Implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň
CZ.03.2.63/0.0./0.0./15_017/0006207

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MINISTERSTVO PRÁCE
A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

#seniořivkrajích